

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) พบว่าหลักสูตรดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในวัย ประถมศึกษา คือ นักเรียนเรียนเรื่องที่ไกลตัวมากกว่าใกล้ตัว ขาดทักษะความคิด ทักษะการทำงานอย่างมีระบบวิธี และยังขาดคุณธรรม จริยธรรม ส่วนทางด้านหลักสูตรนั้นมีปัญหาในการปฏิบัติ กระบวนการของหลักสูตรยังขาดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นของสังคมไทยโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาคน ให้มีความสามารถพึ่งตนเอง และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียน ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งไม่สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนได้ครบและเพียงพอ ครูยังเป็นศูนย์กลาง การเรียนการสอน และเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการตลอดจนการใช้เทคนิคการสอน วิธีการ วัสดุยังไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเอกสารประกอบการสอนได้แก่ คู่มือครู แผนการสอนซึ่งแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่มีคุณภาพจึงทำให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากไม่มีส่วนร่วมในการจัด หลักสูตรสถานศึกษา และไม่มีการประสานงานในเรื่องการเรียนการสอนระหว่างบ้านกับโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อย กว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่าย และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมให้พัฒนาวิชาชีพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปกรรมและวัฒนธรรมแห่งชาติ (วิเศษ ชินวงศ์, 2544 : 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติหรืออีก นัยหนึ่ง คือ เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สาระสำคัญ คือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเอกภาพในเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและในมาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. มาตรา 27 : 15)

ด้วยเหตุผลและข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง ประกอบด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ สำหรับส่วนของสถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระที่สนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน (กรมวิชาการ. 2544 : 5)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของผู้เรียน เป็นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาที่เหมาะสมที่สุดกับบริบทสังคมในท้องถิ่นที่สถานศึกษาดังอยู่ เพราะสถานศึกษามีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหา และความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มี

ความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องจะเป็น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่เพียงพอ สามารถนำความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ (กรมวิชาการ. 2544 : 1)

จากการศึกษาผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ดังกล่าวซึ่งพบว่าหลักสูตรนั้นไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม และมีปัญหาในการปฏิบัติ ขาดปัจจัยในการพัฒนาคนให้สามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านมะนาวหวาน เพื่อให้ได้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพชุมชน ความต้องการของท้องถิ่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ด้านเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1
2. เพื่อสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของชุมชนโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน
3. เพื่อจัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของชุมชนโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน

ความสำคัญของการวิจัย

ได้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของชุมชนในอันที่สร้างเด็กในชุมชนให้มีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

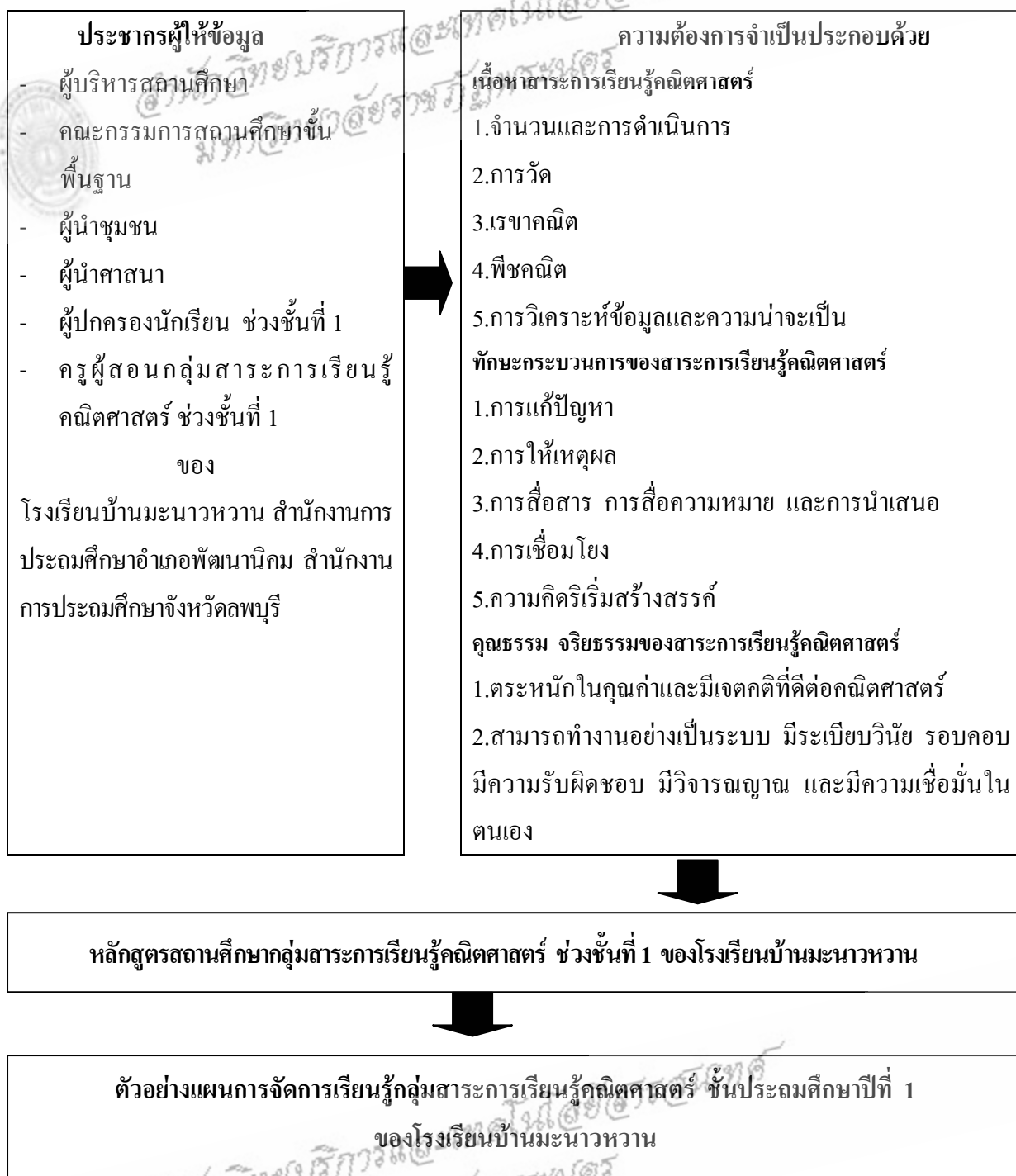
1. การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน

2. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ และดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หมายถึง หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ประมาณร้อยละ 70 และกำหนดในส่วนที่เป็นปัญหาและความต้องการของชุมชนประมาณร้อยละ 30 ซึ่งประกอบไปด้วยสาระการเรียนรู้ เรื่องจำนวน และการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล และความน่าจะเป็น

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ทางด้านเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน

เนื้อหาสาระ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้ จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

ทักษะกระบวนการ หมายถึง ความสมารถที่จะใช้ความคิด และการกระทำอย่างเป็นขั้นตอน และประสานสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทุกขั้นตอนได้โดยคล่องแคล่ว สำเร็จประโยชน์ตามที่ต้องการ ทักษะกระบวนการที่สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายและการนำเสนอ การเชื่อมโยง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การรับรู้ การปลูกฝังการแสดงออกซึ่งความดีงาม ได้แก่ ตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ สามารถทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวินัย รอบคอบ มีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เกิดจากการจำแนกเนื้อหาความรู้ของแต่ละรายสาระการเรียนรู้ออกเป็นหน่วย ซึ่ง

ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีองค์ประกอบ คือสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

โรงเรียนบ้านมะนาวหวาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนน้ำหวาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพัฒนานิคม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ซึ่งได้แก่ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ปีการศึกษา 2546

ผู้นำชุมชน หมายถึง ท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน ที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ประจำปีการศึกษา 2546

ผู้นำศาสนา หมายถึง เจ้าอาวาสวัดกัณทรพฤกษ์ที่ชาวบ้านและชุมชนบ้านมะนาวหวานให้ความนับถือ

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ปีการศึกษา 2546

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ปีการศึกษา 2546

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ของโรงเรียนบ้านมะนาวหวาน ปีการศึกษา 2546

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร